

Information about the author

O. Vatamaniuk – Applicant, Department of Finance, Kyiv National Economic University named after V. Getman (Peremogy pr., 54/1, Kyiv, 03680, Ukraine, e-mail: olgavatamanyuk@gmail.com).

Стаття надійшла до ред.
03.06.2015 р.

JEL Classification: L 400

УДК 338.242.2

АНТИМОНОПОЛЬНА ПОЛІТИКА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Кирилюк А. О.

Анотація. Виявлено взаємозв'язки антимонопольної політики та антимонопольного регулювання з різними елементами державного регулювання економіки в системі економічної політики держави. Розглянуто державне регулювання економіки як ключовий елемент економічної політики держави. Визначено, що система державного регулювання економіки має складну структуру, а також, що елементи державного регулювання тісно взаємопов'язані та впливають один на одного. Виокремлено антимонопольну складову державного регулювання як одну з ключових складових для забезпечення розвитку ринкової економіки, конкурентних відносин і, як наслідок, розвитку економіки взагалі. Під час дослідження було встановлено взаємозв'язок антимонопольної політики та антимонопольного регулювання з іншими елементами державного регулювання.

Ключові слова: державне регулювання економіки, елементи державного регулювання, антимонопольна політика, антимонопольне регулювання.

АНТИМОНОПОЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИКИ

Кирилюк А. А.

Аннотация. Выявлены взаимосвязи антимонопольной политики и антимонопольного регулирования с разными элементами государственного регулирования экономики в системе экономической политики государства. Рассмотрено государственное регулирование экономики как ключевой элемент экономической политики государства. Определено, что система государственного регулирования экономики имеет сложную структуру, а также, что элементы государственного регулирования тесно взаимосвязаны и влияют друг на друга. Выделена антимонопольная составляющая государственного регулирования как одна из ключевых составляющих для обеспечения рыночной экономики, конкурентных отношений и развития экономики в целом. В результате исследования была установлена взаимосвязь антимонопольной политики и антимонопольного регулирования с другими элементами государственного регулирования.

Ключевые слова: государственное регулирование экономики, элементы государственного регулирования, антимонопольная политика, антимонопольное регулирование.

ANTITRUST POLICY IN THE SYSTEM OF STATE REGULATION OF ECONOMY

A. Kyryliuk

Abstract. The aim of the article is to identify the relationship of antitrust policy and antitrust regulation with different elements of state regulation of economy in the state economic policy system. The paper considers state regulation of economy as a key element of economic policy. It has been determined that the system of state regulation of economy has a complex

© Кирилюк А. О., 2015

structure and that all elements of state regulation are closely interrelated and influence each other. The antitrust component of state regulation was defined as a key component of the market economy, competitive relations and as a result of the economic development as a whole. The study has determined the relationship of antitrust policy and antitrust regulation with other elements of state regulation.

Keywords: *state regulation of economy, elements of state regulation, antitrust policy, antitrust regulation.*

За умов ринкової економіки державне регулювання є невід'ємною складовою економічної політики будь якої держави. Державне регулювання економіки обумовлено неспроможністю ринкової економіки самостійно вирішувати проблеми розвитку ринкових відносин та забезпечити сталий економічний розвиток. І саме антимонопольна його складова спрямована на створення сприятливих умов функціонування всіх суб'єктів господарювання, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників, розвиток ринкових відносин, а також забезпечення функціонування економіки відповідно до нагальних потреб суспільства.

Проблемами державного регулювання економіки взагалі і його антимонопольною складовою займалися багато вчених, таких як: Кизим М. [1], Супрун В. [2], Венгер В. [2], Соловйова О. [3], Іванов Ю. [4], Тищенко А. [4], Дробитько Н. [4], Головка О. [4], Чистов С. [5], Гусєва М. [6], Прохорова В. [7], Дерій Ж. [9], Зосименко Т. [9], Мороз О. [10], Несен Л. [10], Філатова Л. [10], Клименко А. [11], Балабан О. [12], Саніхметова Н. [13] та ін. Але, незважаючи на ґрунтовні дослідження цього питання, взаємозв'язок антимонопольної політики з іншими елементами державного регулювання досліджено не повністю, і це питання потребує узагальнення.

Метою роботи є виявлення взаємозв'язків антимонопольної складової державного регулювання економіки з іншими його елементами, а також встановлення характеру взаємного впливу антимонопольної політики та інших елементів державного регулювання.

На думку Кизима М. [1], ефективне функціонування ринкової економіки, незважаючи на властиві їй самоорганізацію та саморегулювання, неможливе без державного регулювання економічних та соціальних процесів на рівні суспільства, регіонів та суб'єктів господарювання [1, с. 36].

У продовження цієї думки Супрун В. [2] та Венгер В. [2] зазначають, що сам по собі ринковий механізм неспроможний розв'язати всі проблеми, що постають перед державою. Саме тому держава повинна брати на себе функції державного регулювання економіки [2, с. 21].

У підтримку цього тлумачення Соловйова О. [3] наголошує, що державне регулювання – обов'язковий компонент сучасної економічної політики, що визначає розвиток національного бізнесу будь-якої держави, а також є обов'язковим компонентом сучасної економічної політики, що визначає розвиток та стабільність будь-якої держави. Роль держави як суб'єкта регулювання ринкової економіки визначається як основна тема сучасної економічної теорії [3, с. 4].

Державне регулювання охоплює всі напрямки суспільного виробництва. Державне регулювання економіки – це складний, неоднорідний процес впливу держави на суб'єкти господарювання шляхом реалізації політичних, економічних та інших заходів для забезпечення загального соціально-економічного розвитку суспільства.

Можна сказати, що державне регулювання залежить від багатьох факторів у кожному окремому випадку, і тому слід розглянути цілі, кінцеву мету його застосування та шляхи її досягнення. Але варто зазначити, що в будь-якому випадку цілі державного регулювання економіки безпосередньо залежать від економічної політики держави у певний час її існування і можуть змінюватися у процесі розвитку ринкових відносин.

Кизим М. [1] зазначає, що державне регулювання економіки базується на засадах економічної політики та здійснюється через низку заходів. А економічна політика, у свою чергу, ґрунтується на стратегічних цілях держави, які відображають інтереси всіх громадян і спрямовані на розвиток суспільства й добробут його членів. До того ж він зазначає, що економічна система суспільства має складну структуру і включає значну кількість підсистем (галузі, сфери тощо), які постійно функціонують, що виявляється в різноманітних соціально-економічних процесах [1, с. 32].

Для забезпечення розвитку та ефективного функціонування економіки в цілому державне регулювання має охоплювати всі ці галузі та сфери господарювання держави.

І як складний та багатосторонній механізм, що включає в себе велику кількість елементів і служить для досягнення цілей економічної політики держави, опираючись на дослідження Іванова Ю. [4], Тищенко А. [4], Дробитько Н. [4], Головка О. [4], Чистова С. [5], Гусєва М. [6] та Прохорової В. [7], структуру державного регулювання можна показати таким чином (рис. 1).

Варто зазначити, що відповідно до чинного законодавства України, а саме Господарського кодексу [8], економічна політика та елементи державного регулювання економіки, що визначаються державою, мають дещо відмінний вигляд. Економічна політика будь-якої держави може бути унікальною залежно від соціально-культурних, економічних, політичних, історичних чи інших особливостей держави. Так, Дерій Ж. [9] та Зоси-

менко Т. [9] дотримуються думки, що кожна держава має обирати індивідуальну стратегію державного регулювання залежно від її соціально-економічного та технічного розвитку, а також національних традицій.

Мороз О. [10], Несен Л. [10], Філатова Л. [10] стверджують, що процес формування ринкових відносин та національної економічної політики відбувався в різних країнах упродовж тривалого часу з високим рівнем конфліктності й суперечливості [10, с. 21].

А ось Клименко А. [11] зазначає, що державне регулювання у різних країнах передбачає врахування культурних особливостей, що дозволяє визначити, в якому напрямку варто коригувати підхід державного регулювання.

І, як вважає Соловйова [3], державне регулювання можна уявити як складний, багато в чому невідзначений процес. Тому що його результативність залежить від багатьох взаємозалежних об'єктивних та суб'єктивних факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища. Внаслідок чого державному регулюванню притаманний імовірнісний характер у реалізації заходів. І ця ймовірність тим більше, чим сприятливіше до сприйняття сам об'єкт регулювання [3, с. 73].

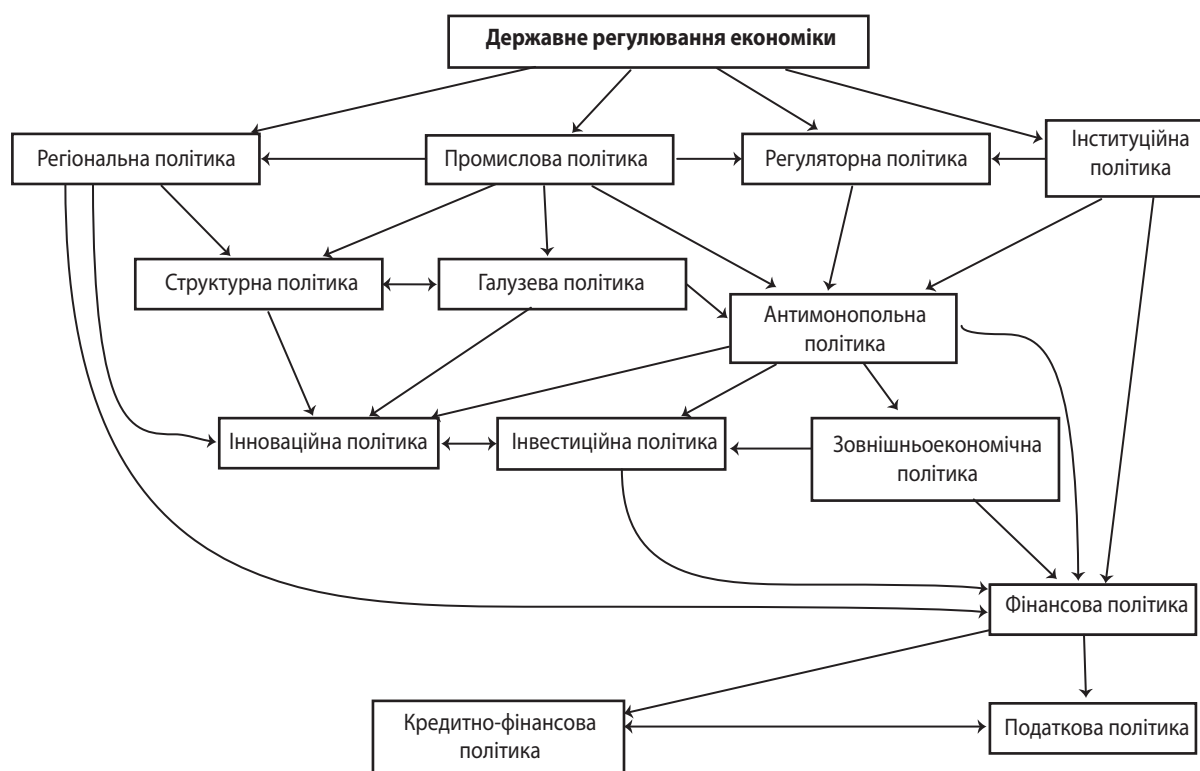

Рис. 1. Взаємозв'язок елементів державного регулювання

Також варто зазначити думку Балабан О. [12] про те, що мета державного регулювання на кожному історичному етапі розвитку економіки залежить від багатьох обставин і, у першу чергу, від ступеня загального розвитку економіки.

Але, незважаючи на відмінності підходів до структури державного регулювання економіки та економічної політики, державне регулювання являє собою складний механізм взаємодії різних політик держави. Воно охоплює весь комплекс заходів держави стосовно взаємозв'язку між державними органами влади, суб'єктами господарювання та суспільством. Елементи державного регулювання економіки тісно взаємопов'язані між собою, впливають один на одного та потребують комплексної оцінки їхнього функціонування. До того ж кожен елемент державного регулювання являє собою складну структуру і може включати в себе безліч підсистем.

Розглядаючи державне регулювання економіки, варто зазначити його антимонопольну складову. Антимонопольна політика є важливою складовою будь якої моделі державного регулювання. Вона забезпечує розвиток ринкових відносин, запобігає розвитку монополізму та сприяє розвитку конкурентного середовища країни.

Саніхметова Н. [13] стверджує, що антимонопольне регулювання є найважливішим елементом державного регулювання економіки, що ґрунтується на законодавстві та полягає у застосуванні антимонопольними

та іншими державними органами правил формування і сприяння конкурентному середовищу з метою ефективного функціонування конкуренції в ринковій економіці.

Антимонопольне регулювання є одним із ключових елементів державного регулювання економіки, його також можна назвати і безпосередньо регулятором, інструментом державного регулювання. Реалізація антимонопольного регулювання відбувається шляхом реалізації цілого комплексу інструментів та заходів антимонопольної політики.

Крім того, антимонопольна політика також має розглядатися у зв'язку з іншими елементами державного регулювання економіки. На неї впливають елементи державного регулювання, що являють собою ключові елементи державної економічної політики загалом, та вона впливає на елементи, що забезпечують ефективне функціонування ринкових відносин.

Економічна політика держави визначає напрям державного регулювання економіки, і тому різні елементи державного регулювання можуть по-різному впливати один на одного у різних країнах, залежно від інституціональних умов їх функціонування. Але базові елементи взаємозв'язку антимонопольної політики з іншими складовими державного регулювання економіки можна подати таким чином (табл. 1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок антимонопольної політики з іншими елементами державного регулювання економіки

Політика	Зміст політики	Вплив на антимонопольну політику
Промислова	Спрямована на розвиток промисловості в цілому та окремих (пріоритетних) її галузей, інституційні перетворення, такі як приватизація, реформа монополій, підтримка розвитку малого та середнього бізнесу тощо	Підтримка та розвиток малого та середнього бізнесу, контроль за монополізацією
Структурна	Формування необхідних загальнодержавних, внутрішньогалузевих, міжгалузевих та регіональних пропорцій	Розвиток тих структурних елементів національної економічної системи, які забезпечують формування, розвиток і підтримку конкурентних відносин
Інституціональна	Формування нових або трансформація наявних інститутів, які впливають на розвиток економічної системи суспільства	Створення сприятливих умов функціонування суб'єктів господарювання, інститутів контролю та розвитку конкурентних відносин
Регіональна	Діяльність із управління економічним, соціальним, екологічним і політичним розвитком країни в регіональному аспекті	Визначення антимонопольної політики з урахуванням регіональних потреб розвитку конкурентних відносин та монополізації
Галузева	Удосконалення міжгалузевих та внутрішньогалузевих пропорцій, стимулювання розвитку галузей, які визначають науково-технічний прогрес, забезпечують конкурентоспроможність вітчизняної продукції та зростання рівня життя населення	Стимулювання чи стримування розвитку відповідних галузей економіки, що впливають на розвиток конкурентного середовища чи монополізації ринків
Регуляторна	Вдосконалення правового регулювання господарських відносин між державою та суб'єктами господарювання	Правове регулювання господарських відносин, у тому числі й антимонопольного регулювання, недопущення прийняття неефективних регуляторних актів, розвиток господарської діяльності
Фінансова	Сукупність заходів держави з організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального її розвитку	Встановлення податкових ставок, тарифів, звільнення від оподаткування окремих галузей виробництва, територій, податкові пільги об'єктів впливу антимонопольного регулювання
Зовнішньоекономічна	Регулювання економічних відносин із іншими країнами	Стимулювання експорту / імпорту певних товарів та послуг, встановлення митних тарифів / зборів відповідно до цілей антимонопольного регулювання
Інвестиційна	Визначає основні напрями джерела та обсяги використання капітальних вкладень в економіку, різні її сфери та галузі	Спрямовання інвестицій у стратегічно важливі галузі економіки для забезпечення розвитку конкурентного середовища та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників
Інноваційна	Комплекс принципів та взаємопідтримуючих економічних, правових, організаційних і соціальних методів планування, стимулювання, регулювання та контролю процесів інноваційної діяльності в науково-технічній та виробничій сферах	Стимулювання інноваційної діяльності у стратегічно важливих галузях економіки для забезпечення розвитку конкурентного середовища

Антимонополярна політика відіграє значну роль у системі державного регулювання економіки. Воно тісно пов'язане з усіма елементами економічної політики держави і, головним чином, спрямована на досягнення певних цілей, поставлених державою у певний період часу. Також варто зазначити, що різні держави по-різному підходять до питання державного регулювання економіки, а отже, мають свої особливості.

Державне регулювання економіки являє собою важливий елемент функціонування та розвитку будь-якої держави. Воно включає у себе велику кількість взаємозалежних елементів. Антимонополярна політика як складова державного регулювання економіки має бути спрямована на забезпечення ефективного функціонування економічної системи держави в цілому, що включає в себе розвиток ринкових відносин та ринкової економіки, і саме антимонополярне регулювання є ключовим елементом антимонополярної політики.

Залежно від загальної економічної політики держави антимонополярна політика може бути спрямована як на боротьбу з монополізацією з метою захисту прав споживачів і недопущення необґрунтованого завищення цін, так і на укрупнення товаровиробників, незначне підвищення цін із метою поліпшення якості продукції та стимулювання економічного зростання [14].

Висновки: державне регулювання економіки є невід'ємною складовою функціонування будь-якої держави. Воно може різнитися залежно від певних інституційних умов функціонування економіки тієї чи іншої держави в певний період часу. Але, незважаючи на певні його особливості, головним завданням державного регулювання економіки є забезпечення економічного розвитку держави та створення сприятливих умов для функціонування всіх суб'єктів господарювання та розвитку суспільства.

Державне регулювання являє собою складний, багатосторонній механізм, елементи якого взаємозалежні та багато в чому визначають напрям розвитку чи діяльності один одного.

Антимонополярна складова державного регулювання економіки також спрямована на досягнення загальнодержавних цілей економічної політики та тісно переплітається з усіма елементами державного регулювання економіки.

Варто зазначити, що антимонополярна політика знаходиться всередині структури державного регулювання економіки, і її реалізація залежить від заздалегідь поставлених цілей. Головним чином антимонополярна політика визначається напрямом діяльності промислової, структурної, галузевої, регіональної, регуляторної та інституціональної політик залежно від особливостей функціонування економіки в певний період часу, викремлення ключових галузей, регіонів, товарних ринків, тощо, що потребують особливої уваги з боку антимонополярного регулювання.

Залежно від поставлених пріоритетів антимонополярне регулювання може визначати діяльність інших елементів державного регулювання економіки, таких як зовнішньоекономічна, фінансова, інноваційна та інвестиційна політики, головним чином визначаючи пріоритетні напрями експортно-імпортних операцій, податкового тиску чи податкових пільг на ключові суб'єкти господарювання тощо.

Перспективи подальшого розвитку: перспективами подальших досліджень у цьому напрямі є поглиблення вивчення питання взаємозв'язку антимонополярної політики з іншими елементами державного регулювання економіки.

Література: 1. Кизим М. О. Деретулювання економіки: проблеми та перспективи : монографія / М. О. Кизим, Ю. Б. Иванов, В. А. Зінченко та ін. ; під заг. ред. М. О. Кизима, Ю. Б. Иванова. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2014. – 288 с. 2. Супрун В. П. Проблеми державного регулювання природних монополій в Україні: розвиток та перспективи / В. П. Супрун, В. В. Венгер // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 12 (30). – С. 20–25. 3. Соловьева О. А. Государственное регулирование предпринимательства в условиях трансформации современной экономики : монография / О. А. Соловьева. – Челябинск : Челябин. гос. ун-т, 2012. – 156 с. 4. Иванов Ю. Б. Конкурентоспособность предприятия, оценка, диагностика, стратегия : монография / Ю. Б. Иванов, А. Н. Тищенко, Н. А. Дробитько и др. – Харьков : ХГЭУ, 2003. – 349 с. 5. Чистов С. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / С. М. Чистов, А. Є. Никифоров, Т. Ф. Куценко та ін. – Київ : КНЕУ, 2000. – 316 с. 6. Гусева М. О. Регіональна структурна політика та її місце серед складових державної політики [Електронний ресурс] / М. О. Гусева. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/13_155628.doc.htm. 7. Прохорова В. Місце та роль інноваційної складової у структурі політики регіонального соціально-економічного розвитку [Електронний ресурс] / В. Прохорова. – Режим доступу : <http://ua.convdocs.org/docs/index-37132.html?page=25>. 8. Господарський кодекс України : Закон України від від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. 9. Дерій Ж. В. Роль держави в системі управління конкурентним процесом / Ж. В. Дерій, Т. І. Зосименко // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. – 2012. – № 1 (56). – Т. 3. – С. 139–147. 10. Мороз О. В. Альтернативні теорії ринку та їх використання в регулятивній політиці / О. В. Мороз, Л. М. Несен, Л. С. Філатова // Економіка розвитку. – 2015. – № 1 (73). – С. 20–26. 11. Клименко А. В. Антимонополярна і конкурентна політика держави: інституціональний аспект : автореф дис. ... канд. економ. наук : 08.00.03 / Клименко Антон Вікторович. – Донецьк, 2011. – 20 с. 12. Балабан О. Р. Державне регулювання інноваційної діяльності / О. Р. Балабан // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. Науковий вісник. – 2005. – Вип. 15.3. – С. 302–307. 13. Саніахметова Н. О. Регулювання підприємницької діяльності в Україні (організаційно-правові

аспекти) : автореф дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Саниахметова Ніна Олексіївна. – Одеса, 1998. – 32 с. **14.** Кирилук А. О. Державне регулювання монополізованих ринків України / А. О. Кирилук // Бізнес Інформ. – 2014. – № 11. – С. 30–35.

References: **1.** Kyzym M. O. *Derehulivannia ekonomiky: problemy ta perspektyvy : monohrafiia* [Deregulation of the Economy: Problems and Perspectives: monograph] / M. O. Kyzym, Yu. B. Ivanov, V. A. Zinchenko et al. ; pid zah. red. M. O. Kyzyma, Yu. B. Ivanova. – Kharkiv : VD «INZhEK», 2014. – 288 p. **2.** Suprun V. P. *Problemy derzhavnogo rehulivannia pryrodnykh monopolii v Ukraini: rozvytok ta perspektyvy* [Problems of State Regulation of Natural Monopolies in Ukraine: Development and Prospects] / V. P. Suprun, V. V. Venher // Aktualni problemy ekonomiky. – 2003. – No. 12 (30). – P. 20–25. **3.** Solovyeva O. A. *Gosudarstvennoe regulirovanie predprinimatelstva v usloviyah transformacii sovremennoy ekonomiki : monografiya* [Government Regulation of Business in the Conditions of Transformation of the Modern Economy : monograph] / O. A. Soloveva. – Chelyabinsk : ChelGU, 2012. – 156 p. **4.** Ivanov Yu. B. Konkurentosposobnost predpriyatiya, otsenka, diagnostika, strategiya : monografiya [The Competitiveness of Enterprises, Assessment, Diagnosis, Strategy : monograph] / Yu. B. Ivanov, A. N. Tishchenko, N. A. Drobitko et al. – Kharkov : KhGEU, 2003. – 349 p. **5.** Chystov S. M. Derzhavne rehulivannia ekonomiky : navchalnyi posibnyk / S. M. Chystov, A. Ye. Nykyforov, T. F. Kutsenko et al. – Kyiv : KNEU, 2000. – 316 p. **6.** Husieva M. O. Rehionalna strukturna polityka ta yii mistse sered skladovykh derzhavnoi polityky / M. O. Husieva [Electronic resource]. – Access mode : http://www.rusnauka.com/1_NIO_2014/Economics/13_155628.doc.htm. **7.** Prokhorova V. Mistse ta rol innovatsiinoi skladovoi u strukturi polityky rehionalnoho sotsialno-ekonomichnoho rozvytku / V. Prokhorova [Electronic resource]. – Access mode : <http://ua.convdocs.org/docs/index-37132.html?page=25>. **8.** Hospodarskyi kodeks Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 436-IV [Electronic resource]. – Access mode : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. **9.** Derii Zh. V. Rol derzhavy v systemi upravlinnia konkurentnym protsesom [The State's Role in the Management of the Competitive Process] / Zh. V. Derii, T. I. Zosymenko // Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu. – 2012. – Vol. 3, No. 1 (56). – P. 139–147. **10.** Moroz O. V. *Alternatyvni teorii rynku ta yikh vykorystannia v rehuliatyvni politytsi* [Alternative Market theory and Their Use in Regulatory Policy] / O. V. Moroz, L. M. Nesen, L. S. Filatova // Ekonomika rozvytku. – 2015. – No. 1 (73). – P. 20–26. **11.** Klymenko A. V. Antymonopolna i konkurentna polityka derzhavy: instytutsionalnyi aspekt : avtoref dys. ... kand. ekonom. nauk : 08.00.03 / A. V. Klymenko. – Donetsk, 2011. – 20 p. **12.** Balaban O. R. *Derzhavne rehulivannia innovatsiinoi diialnosti* [State Regulation of Innovation] / O. R. Balaban // Zbirnyk nauково-tekhnichnykh prats Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy. Naukovyi visnyk. – 2005. – Issue 15.3. – P. 302–307. **13.** Saniakhmetova N. O. Rehulivannia pidpriemnytskoi diialnosti v Ukraini (orhanizatsiino-pravovi aspekty) : avtoref dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.07 / N. O. Saniakhmetova. – Odessa, 1998. – 32 p. **14.** Kyryliuk A. O. *Derzhavne rehulivannia monopolizovanykh rynkiv Ukrainy* [State Regulation of Monopoly Markets of Ukraine] / A. O. Kyryliuk // Biznes Inform. – 2014. – No. 11. – P. 30–35.

Інформація про автора

Кирилук Андрій Олександрович – аспірант кафедри політичної економії Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Леніна, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: andreykiriluk@yahoo.com).

Інформация об авторе

Кирилук Андрей Александрович – аспирант кафедры политической экономики Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Ленина, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: andreykiriluk@yahoo.com).

Information about the author

O. Kyryliuk – Postgraduate Student, Department of Political Economy, Simon Kuznets Kharkiv National Economic University (Lenina pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: andreykiriluk@yahoo.com).

*Стаття надійшла до ред.
30.07.2015 р.*